

Οι νέοι "γκασταρμπάιντερς"

Υπάρχει αύξηση του μετανα-

στευτικού ρεύματος από την

Ελλάδα προς τη Δυτική Ευ-

ρώπη; Κι αν η απάντηση είναι

θετική, πού οφείλεται, δεδο-

μένου ότι όλη η Ευρώπη

πλήττεται από την ανεργία;

Τα ερωτήματα, όσο κι αν φαί-

νονται απλά, δεν είναι

εύκολο ν' απαντηθούν.

του Παύλου Νεράντζη

Οι υδείς είναι σε θέση να δώσει ακριβή στοιχεία για το συνολικό αριθμό των νέων που επιλέγουν το δρόμο της ξενιτιάς, εφόσον και η έννοια του μετανάστη έχει αλλάξει. Οι προϋποθέσεις που ίσχυαν στις δεκαετίες του '50 και του '60, για την εξασφάλιση άδειας παραμονής και εργασίας στη φιλοξενούμενη χώρα, σήμερα δεν υφίστανται, πλέον, στην Ενωμένη Ευρώπη. Η είσοδος της Ελλάδας στην Κοινότητα και η σταδιακή κατάργηση των περιορισμών στη μετακίνηση προσώπων, πολιτών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στους οποίους δίνεται, πλέον, η δυνατότητα να εργάζονται ελεύθερα, απάλλαξαν τις αρμόδιες υπηρεσίες από τη συγκέντρωση στοιχείων, εφόσον η μετανάστευση θεωρείται εσωτερική μετακίνηση, με αποτέλεσμα η καταγραφή να γίνεται μόνον αποσπασματικά. Εν ολίγοις ο φιλοξενούμενος εργαζόμενος ως πολίτης της Ε.Ε. δεν θεωρείται πλέον μετανάστης του εξωτερικού από νομοθετικής πλευράς, εστω κι αν ο ίδιος βιώνει τις συνέπειες του ξεριζωμού του.

Οι ομοσπονδίες ελληνικών κοινοτήτων, τα γραφεία τύπου των ελληνικών Προξενείων και ερευνητικά προγράμματα είναι οι μοναδικές πηγές στις οποίες μπορεί να ανατρέξει κανείς για να λάβει ενδεικτικά στοιχεία από ορισμένες χώρες. Κατά την περίοδο 1990-1996 ο αριθμός των Ελλήνων που έφυγε προς τη Γερμανία κυμάνθηκε μεταξύ των 26.500 και των 18.000 ατόμων ανά έτος με αιχμή του δόρατος το 1991 (28.305 άτομα). Την ίδια περίοδο, ο αριθμός των παλιννοστούντων από τη χώρα κυμάνθηκε, ανά έτος, από 14.500 έως 20.000 άτομα το 1996.

Σε αναζήτηση καλύτερης τύχης

Από τη σύγκριση των στοιχείων, που είναι ενδεικτική δεδομένου ότι η Γερμανία, μεταξύ

των ευρωπαϊκών χωρών, ανέκαθεν συγκέντρωνε τις προτιμήσεις των Ελλήνων μεταναστών, είναι σαφές ότι υπάρχει:

ή ένας σημαντικός αριθμός νέων, που αναζητούν την τύχη τους στο εξωτερικό.

ή μια σταθερή αφάιμαξη εργατικού, εξειδικευμένου και μη, δυναμικού από την Ελλάδα, δεδομένου ότι η πλειοψηφία των παλιννοστούντων στη χώρα μας είναι συνταξιούχοι και όχι επιστήμονες και γενικότερα Έλληνες εργαζόμενοι της αλλοδαπής.

Αξιοσημείωτο είναι ακόμη ότι το ποσοστό των Ελλήνων που ζει στη Γερμανία παραμένει σταθερά στο 5% (37.000), ενώ το αντίστοιχο των μεταναστών από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης αυξάνεται. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, οι περισσότεροι Έλληνες που επιλέγουν το δρόμο της ξενιτιάς - ποσοστό 80% - προέρχονται και πάλι από τη Βόρεια Ελλάδα, γεγονός που επιβεβαιώνεται από το χαμηλό βαθμό ανάπτυξης περιοχών της Δυτικής Μακεδονίας και Θράκης.

Ποια είναι, όμως, τα κίνητρα που μπορούν να οδηγήσουν ένα νέο στην απόφαση να μεταναστεύσει; Οι διαδικασίες, βεβαίως, έχουν απλουστευθεί, η ανεργία στους νομούς Κοζάνης, Γρεβενών και Ροδόπης, σε περιοχές, δηλαδή, που χαρακτηρίζονται από τις φτωχότερες της Ενωμένης Ευρώπης, είναι υψηλή και σαφώς μεγαλύτερη από το μέσο όρο της Ελλάδας, αλλά, από την άλλη πλευρά, στις χώρες υποδοχής οι συνθήκες δεν είναι ευνοϊκές.

Το γερμανικό "θαύμα" της δεκαετίας του '60 δεν έχει πλέον την ανάγκη εισαγωγής ανειδίκευτου δυναμικού, ενώ το χάσμα μεταξύ εχόντων και μη σε ολόκληρη σχεδόν την Ευρώπη διευρύνεται. Η περίφημη κοινωνία των δύο τρίτων, έχει δημιουργήσει εκρηκτικές καταστάσεις σε πολλές χώρες.

Ενδεικτικό είναι ότι στα μέσα του περασμένου Ιανουαρίου, στη Γαλλία του σοσιαλι-

στή Λιονέλ Ζοσπέν, οι άνεργοι σε ένδειξη διαμαρτυρίας κατέλαβαν δημόσια κτίρια, σε πολλές περιοχές του Παρισιού, στη Ναντ, τη Μασσαλία, την Γκρενόμπλ, το Μπορντό και σε άλλες μεγάλες πόλεις, με αποτέλεσμα ο σοσιαλιστής πρωθυπουργός, Λιονέλ Ζοσπέν, να ζητήσει την παρέμβαση της αστυνομίας, ενώ στη Γερμανία η ανεργία έχει φτάσει στα υψηλότερα επίπεδα, μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ο καγκελάριος Χέλμουτ Κολ, αναγκάστηκε να παραδεχθεί ότι δε μπορεί να τηρήσει την υπόσχεση για μείωση της ανεργίας κατά το ήμισυ μέχρι το 2000. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 13% των Γερμανών ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας. Στη Γαλλία το αντίστοιχο ποσοστό είναι 16% και στη Βρετανία 23%.

Κράτος πρόνοιας και δουλεμπορίου

Οι περισσότεροι μετανάστες, σύμφωνα με μαρτυρίες των άμεσα ενδιαφερομένων, φεύγουν, διότι έχουν κάποιον συγγενή, που αφενός δημιουργεί ένα φιλικό περιβάλλον, στην πρώτη περίοδο προσαρμογής του νεοαφιχθέντος και αφετέρου είναι σε θέση να τους εξασφαλίσει μια θέση εργασίας, είτε σε οικογενειακή επιχείρηση, είτε μέσω γραφείων, που διασυνδέονται με οικοδομικές κυρίως επιχειρήσεις ή άλλες ελληνικές εταιρίες στην αλλοδαπή. Άλλωστε, αναφέρουν οι ίδιοι, υπάρχουν δουλειές που δεν καταδέχονται να κάνουν οι Γερμανοί.

Στο Βερολίνο, που θεωρείται το μεγαλύτερο εργοτάξιο της Ευρώπης, λόγω της ανοικοδόμησης μετά την πτώση του Τείχους, απασχολούνται νόμιμα Έλληνες εργάτες υπό συνθήκες, όμως, απαράδεκτες, τουλάχιστον μέχρι τις αρχές καλοκαιριού, οπότε καθορίστηκε από την κυβέρνηση το κατώτατο όριο ωριαίας αποζημίωσης ξένου εργάτη.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στην πρώην Δυτική Γερμανία, το ωρομίσθιο ανέρχεται σε 17 μάρκα, ενώ στην πρώην Ανατολική σε 13,4 μάρκα, τη στιγμή που ο Γερμανός εργάτης στην αντίστοιχη θέση παίρνει 27 μάρκα. Δεν είναι, όμως, μόνον το διαφορετικό ύψος της αμοιβής, παρά τα εξαγγελόμενα για ίσα δικαιώματα και αποδοχές μεταξύ πολιτών της Ε.Ε, που στην ίδια

Η Στοκχόλμη και η Στουτγκάρδη συνεχίζουν να είναι τα κέντρα μεγάλων ελληνικών παροικιών, ενώ τα ευρωπαϊκά εργοστάσια συγκεντρώνουν ακόμη και σήμερα πολλούς Έλληνες εργαζόμενους που ελκύονται από τα υψηλά μισθολόγια.

χώρα διαιωνίζει το καθεστώς των γκασταρμπάιτερ. Το σύγχρονο δουλεμπόριο, όπως αποκαλέστηκε από συνδικάτα εργαζομένων, στηρίζεται σε εταιρίες - και ελληνικές - που αναλαμβάνουν υπεργολαβίες για λογαριασμό γερμανικών οικοδομικών επιχειρήσεων και διαθέτουν γραφεία στη χώρα μας. Το μεροκάματο - προσοχή, όχι το ω-

ρομίσθιο - ανερχόταν, τουλάχιστον μέχρι την εφαρμογή της νομοθεσίας το περασμένο καλοκαίρι - νεώτερα στοιχεία δεν υπάρχουν - σε 25 μάρκα.

Από την άλλη πλευρά, ωστόσο, το καθεστώς ανεργίας στην Ελλάδα είναι μειονεκτικό και σαφώς μακριά από τις επιταγές ενός κράτους πρόνοιας, που σήμερα σχεδόν παντού συρρικνώνεται. Στη χώρα μας οι άνεργοι, σε αντίθεση με πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, δε δικαιούνται επι-

δότηση ανεργίας με την ενηλικίωση τους, από τη στιγμή που δε φοιτούν ή δε βρίσκουν εργασία, δε δικαιούνται να πάρουν καταναλωτικό δάνειο και να εκδώσουν πιστωτική κάρτα (απαιτείται βεβαίωση αποδοχών από τον εργοδότη). Το κράτος δεν καλύπτει τις στοιχειώδεις ανάγκες τους (μέχρι πρόσφατα δεν είχαν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, δε λαμβάνουν επίδομα γάμου και τοκετού, δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής στα στεγαστικά προγράμματα του ΟΑΕΔ), δε δαπανά τα απαραίτητα κονδύλια για την επανένταξη των ανέργων στην παραγωγική διαδικασία, ενώ το επίδομα ανεργίας σε απολυθέντες δίνεται για ένα διάστημα, που κυμαίνεται από 6 έως 123 μήνες (επιδοτούνται 170.000 άτομα κατά μέσο όρο, σε σύνολο 4.500.000 ανέργων).

Αντίθετα στη Γερμανία ή αλλού "ακόμη και να μείνουμε άνεργοι μετά από κάποιο χρόνο εργασίας, πληρωνόμαστε από το τα-

μείο ανεργίας μ' ένα αξιοπρεπές ποσό" επισημαίνουν οι νέοι γκαστερμπαιτερ. Πληροφορίες, ωστόσο, αναφέρονται στη δράση κυκλωμάτων που υπόσχονται πολλά σε νέους, άλλα, όπως αποδεικνύεται εκ των υστέρων, "ήταν άνθρακες ο θησαυρός".